

javljale porodice i prijavljivale ubistvo ili nestanak člana porodice. Kada su u pitanju ubistva, otmice i prisilni nestanci srpskih civila, kao i pogibije pripadnika VJ i MUP-a, podatke o tome nalazili smo u izveštajima srpskih medija. Istraživači su iz Prištine/Prishtinë, gde smo imali kancelariju počev od 1996. godine, išli na teren. Obilazili su mesto događaja i uzimali izjave od svedoka, ako ih je bilo, i članova porodica lica koja su izgubila život, odvedena od strane srpske policije ili pripadnika OVK. U to vreme, nije bilo lako uzeti detaljnu izjavu, sa svim neophodnim podacima o žrtvama i događaju. Albanci su bili pod stalnim strahom da će im srpska policija upasti u kuću, a članove porodica ubijenih ili kidnapovanih Srba bilo je teško pronaći jer su, po pravilu, nakon incidenta napuštali kuće i mesto prebivališta. Osnovni cilj istraživanja je bio dokumentovanje navoda o ratnim zločinima, informisanje javnosti i vršenje pritiska na vlasti Republike Srbije i OVK da poštuju norme međunarodnog humanitarnog prava. U 2004. godini, FHP je počeo da gradi Bazu podataka o ratnim zločinima i teškim povredama ljudskih prava, koja je postala funkcionalna u prvoj polovini 2006. godine. Unošenje postojeće dokumentacije, koja se sastojala od 2.500 izjava preživelih i članova porodica žrtava o ubistvima ili prisilnim nestancima, trajalo je nekoliko meseci. Pokazalo se da u izjavama nedostaju važni lični podaci o žrtvama, da nema podataka o masovnim grobnicama, ekshumacijama, i da ima malo forenzičkih dokumenata i dokaza koji se koriste u suđenjima pred MKTJ. Tada FHP kreira plan istraživanja u funkciji popisa ne samo žrtava ratnih zločina, nego i stradalih pripadnika VJ, MUP Srbije i OVK. Formira timove istraživača i analitičara na Kosovu² i u Srbiji, koji do danas zajednički rade na tom poslu.

Osnovni metod FHP-a u dokumentovanju ratnih zločina i teških povreda ljudskih prava je uzimanje izjave svedoka ili člana porodice ili druge osobe koje imaju posredno saznanje o okolnostima ubistva, stradanja ili prisilnog nestanka. Pravilo FHP je da su sudske presude i druga sudska dokumenta, fotografije, obdukcioni zapisnici, izveštaji o ekshumaciji, snimci spomenika, liste MKCK, liste Kancelarije UNMIK-a za nestala lica, publikacije i liste institucija Republike Srbije, KFOR-a, UNMIK-a, i OVK dovoljni dokazi da je neko lice izgubilo život ili prisilno nestalo u ratu i u vezi sa ratom. Kada je u pitanju utvrđivanje okolnosti u kojima je neko lice izgubilo život usled povreda međunarodnog humanitarnog prava, pravilo je da navodi moraju biti potvrđeni iz dva nezavisna izvora ili na osnovu izjave jednog svedoka i zvaničnog dokumenta koji potvrđuje identitet žrtve. U prikupljanju i analizi podataka, ova pravila su poštovana ali ima izuzetaka, koji su posledica specifičnih okolnosti. Na primer u slučajevima staraca, koji su ostali u selu nakon odlaska rođaka i meštana, retko ima dokaza o okolnostima njihovog stradanja.

² Kancelarija FHP na Kosovu postala je nezavisna organizacija u aprilu 2011. godine, pod nazivom Fond za humanitarno pravo Kosovo – FHP Kosovo.